

B"H

Šabat Šemini

Jeruzalem	18:32	19:51
Zagreb	19:32	20:34
Rijeka	19:38	20:39
Split	19:26	20:28
Dubrovnik	19:18	20:20
Vinkovci	19:20	20:22
Sarajevo	19:19	20:21
Bihać	19:31	20:33
B. Luka	19:25	20:27
Beograd	19:12	19:21
Novi Sad	19:15	19:24
Subotica	19:18	19:27
Zrenjanin	19:13	19:22
Niš	19:04	19:12
Beč	19:35	20:37
Frankfurt	20:10	21:12
Edison, NJ	19:25	20:26

Dnevni Zmanim za Grad Zagreb

Na dan, utorak 25. 4. 2017.

Alot Hašahar	4:12
Najranije Talit	4:53
Nec Hahama	5:53
Najkasnije Š'ma	9:24
Zman Tefila	10:34
Hacot	12:54
Minha Ketana	17:00
Plag Haminha	18:28
Šekia	19:56
Cet Ha-kohavim	20:38

Paraša Šemini

(Vajikra 9,1-11,47)

Osmog dana nakon "uvođenja u dužnost", Aharon sa sinovima počinje vršiti svećeničku službu; plamen koji dolazi od B-ga guta žrtve sa žrtvenika, a B-žanska Prisutnost prebiva u Svetišću.

Dvojica starijih Aharonovih sinova, Nadav i Avihu, prinose B-gu "neku neobičnu vatru za koju im je On rekao da to ne čine" i oni pred B-gom umiru. Aharon utihnu u svojoj tragediji. Moše i Aharon se nešto kasnije ne slože oko točke zakona o prinošenju žrtve, a Moše na kraju priznaje Aharonu da je u pravu.

B-g zapovijeda zakone o košeru i pokazuje koje su životinjske vrste dopuštene, a koje zabranjene u ishrani. Od kopnenih životinja se mogu jesti samo one koje imaju razdvojene papke i preživaju; dopuštene su samo one ribe koje imaju krljušti i peraje; nabrojane su nekošer ptice i lista košer insekata (četiri vrste skakavaca).

Tu su i neki od zakona o obrednoj čistoti, uključujući i moć pročišćavanja koju posjeduje mikve. Izraelskom narodu se nalaže da "razlikuje čisto od nečistog". ■

Prevela Dolores Bettini

Alija po alija

Kohen - prva alijsa - 16 p'sukim - 9,1-16

Osmog dana (osmog dana nisan, ili na *Roš hodeš* nisan, a u tom slučaju osmi se dan odnosi na dane svečanog otvorenja *Miškana*) Aharon je dobio zapovijed da prinese prvu skupinu žrtava (tu se ne ubrajaju *korbanot* koje su bile prinisene tijekom prethodnog tjedna). Konkretno, "osobne" *korbanot* - jedan *eigel* (tele) kao *hataf* i jedan *ajil* (ovan) kao *ola*. Potom je narod prinio jarca kao *hataf*, te junca i janje kao *olot*. A zatim bika i ovna kao *š'lamim*.

[Promislite o ovome...] Jasno je da je *hataf* teleta pomirnica za grijeh Zlatnog teleta i/ili pokazatelj da je B-g oprostio narodu za Zlatno tele. U jednom kontekstu Zlatno tele se naziva "tele koje je Aharon učinio". Stoga je tele na Osmi dan njegov *hataf*. Tele koje narod prinosi je *ola*, a ne *hataf*. *Ola* se prinosi za pomisli na određene grijehe, dok se *hataf* prinosi za djela. Oni od *Bnei Jisrael* koji su **počinili** kako god to nazivali, *eigel*, bili su pobijeni. Mi ostali nosili smo "krivicu" zbog neodlučnosti, ograđivanja i zbuđenosti - što su sve "grijesi" u mislima. Naše tele bilo je *ola*.

Aharonova *ola* bio je ovan, što nas podsjeća na *akedat Jichak*. S time nije povezan nikakav grijeh. (*Ola* nije uvijek zbog grijeha.) Naš *hataf* bio je jarac, koji nas podsjeća na naš prijašnji zajednički grijeh prodaje Josefa, te prevare Jaakova uz pomoć kozje krvi.

Kohen gadol skinuo je svoje zlatne halje prije ulaska u Svetinju nad svetinjama na Jom kipur, jer tužitelj ne postaje branitelj. Zbog čega onda ne bismo iznijeli isti argument protiv Ahaaronove žrtve teleta na *mizbe'ahu*? Raši sugerira da se ta, ovdje prisutna, supersjetljivost primjenjuje unutar *Mikdaša*, ali ne i izvan njega (na žrtveniku).

Mi možemo dati općeniti odgovor na ovo i druga pitanja. Rogovi životinja iz porodice goveda nisu prihvatljivi kao *šofar*. S druge strane, pogledajte ove *korbanot*. *Kohen gadol* nije "unutra" ušao u zlatu, no ono što ga je tamo dočekalo bio je *aron* obložen zlatom, zlatni obruči za motke, zlatom obložene motke, poklopac od čistog zlata, i *k'ruvim* od zlata. Zaključak: B-g je šef. Ako nam on zapovijedi da upotrijebimo zlatu, mi ga upotrijebimo. Ako On kaže ne, onda ga ne upotrebljavamo. Tele, krava, da, ne. Prihvaćamo to tako. Da i ne, upravo onako kako B-g zapovijedi. Primijeniti svoju logiku i učiniti ono što smatraš da je najbolje - **pogrešno je**. To nije do nas. *Halaha* nam kaže što je prikladno.

Levi - druga alijsa - 7 p'sukim - 9,17-23

Tora nastavlja dalje s detaljima prve skupine žrtava, s *minha* koja ih prati, *š'lamim*, koji dijelovi idu na *mizbe'ah*. Ova kratka *alijsa* završava s Aharonovim podizanjem ruke(u) prema narodu i blagosiljanju naroda.

Tora je napisala *jadav*, njegove ruke, bez drugog *jud*, tako da riječ naliči na *jado*, njegova ruka. Odatle dolazi tradicija *kohanima* da drže svoje dvije ruke zajedno kao što to čine za vrijeme *Birhat kohanim*.

Baal HaTurim kaže da tri dijela (3 p'sukim) *Birhat kohanim* odgovaraju trima vrstama *korbanot* koje je Aharon prinio na taj prvi dan službenog djelovanja *Miškana*. Blagoslovio te B-g i zaštitio te... od grijeha (*hataf*), drugi *pasuk* koristi riječi koje ga vežu uz *ola*, a *šalom* iz završnog *pasuka* poklapa se sa *š'lamim*.

Š'liši - treća alijsa - 12 p'sukim - 9,24-10,11

Silazi vatra s Nebesa i spaljuje sve što je bilo na *mizbe'ahu*. Narod na to čudo uzvratu molitvama slavljenja B-ga i strahopoštovanjem prema Njemu.

Tada su Nadav i Avihu, dvojica Aharonovih sinova (koji su pomagali Aharonu), uzeli kadionice s vatrom, te pred B-gom prinijeli tamjan. Ta je vatra došla od njih, a ne sa žrtvenika. Plamen je sišao s Nebesa te ih usmrtio, spalivši ih iznutra, dok izvana nije bilo vidljivo ništa. Mošeove riječi utjehe Aharonu naišle su na Aharonovu šutnju.

Moše poziva dvojicu rođaka, Mi-

(nastavak s 2. stranice) **OU Israel's Torah Tidbits: Alija po alija**

CHABDAD.ORG / RIVKY BUKIET

ša'ela i Elcafana, sinove Uziela, da uklone tijela. (To da Aharonu ne bi bilo dozvoljeno da postane *tame* zbog svojih sinova poznato je iz propisa o *Kohen gadolu*. Ali niti Elazaru i Itamaru nije bilo dopušteno da se pobrinu za tijela. Mada nisu bili *kohen gadol*, oni su pomazani za *k'huna* što im je davalo status *Kohen gadola*. Stoga se moralo pozvati rođake.

(Gotovo kao reakcija na ovu strašnu tragediju,) Tora neposredno potom postavlja niz pravila (*micvot*) za *kohanim* kako bi ih očuvala da ne dovedu u opasnost svoje živote. *Kohanim* ne smiju ulaziti u *Mikdaš* duge kose (obavezno je bilo mjesečno šišanje), niti razderane odjeće. Oni ga ne smiju napuštati dok vrše svoju svetu službu. Nadalje, *kohanim* ne smiju ući u *Mikdaš* dok su pod utjecajem vina. Kršenje bilo čega od navedenog bio bi znak nepoštivanja B-ga.

Neki komentatori iz ove posljednje zabrane zaključuju da su Nadav i Avihu pili vino prije nego li su ušli u *Miškan*. Drugi nude drugačije

razloge njihove smrti.

S gledišta micvi

Kod *micve* da *kohanim* ne smiju ući u *Mikdaš* dok su pod utjecajem vina, Tora nam daje primjer (ima i drugih) *micve* koja ima konkretno određene okolnosti i primjenu, no njeno je područje daleko šire.

Pisana riječ zabranjuje *kohenu* da vrši svetu službu ako je nedugo prije toga pio vina. Sefer HaChinuch daje drugu definiciju *micve*, baziranu na Usmenom zakonu. Naime, halahički autoritet ne smije donijeti odluku (*psak*) dok je pod utjecajem alkohola. (Izgleda da se ta zabrana ne primjenjuje na *divrei Tora* i slične stvari – samo na halahička rješenja.)

Ovo **nije** primjer rabinske nadogradnje Zakona Tore. U ovom slučaju, tvrdi Chinuch, D'Orajta nivo ove zabrane leži izvan pisanog konteksta iz kojega je *micva* izvedena. Ovdje postoji jedna suptilna točka koju je lako previdjeti.

Sagledajte to na ovaj način: Može li

psak halaha donijeti netko tko je pio vina? Halahički ispravan odgovor glasi: Ne, i to je Zakon Tore. Ali gdje to stoji? Ovdje se govori o *kohenu* u *Mikdašu*? Odgovor dolazi iz same prirode Usmenog zakona.

Chinuch, u posljednjem odlomku o ovoj *micvi* kaže da se prva definicija primjenjivala u vrijeme *Mikdaša*, na muškarce i žene – nitko nije smio ući u *Mikdaš* pod utjecajem alkohola. Druga definicija ove *micve*, kaže on, važi za muškarce i **žene koji su kvalificirani da donose halahičke presude**. Čini se da je mišljenje Sefer HaChinucha, napisanog prije više od 700 godina, da žene mogu biti *poskim* (*poskot*). Tako kada danas vidimo “rađanje” koncepta *jo'ecet halaha*, to uopće nije tako nova pojava.

Dvije između drugih “tradicija” o tome što su to Nadav i Avihu pogrešno učinili, su da su donijeli točku *halaha* sami od sebe, u prisustvu svog “rebija” (Mošea), i da se ni sa kime nisu posavjetovali u vezi tog halahičkog pitanja. Dobro bi bilo da naučimo ozbiljnu, otrežnjavajuću (namjerno upotrebljavam ovu riječ) pouku iz svih mogućih propusta u postupcima Nadava i Avihua. Možemo li primijeniti ovo na donošenje halahičkih odluka za sebe same na temelju uvodnih tekstova ili komentara u *sidurima* i drugim Židovskim knjigama?

R'vi'i – četvrta aliya – 4 p'sukim – 10,12-15

Moše zatim nalaže Aharonu, Elazaru, i Itamaru da jedu od različitih

(nastavak s 3. stranice) **OU Israel's Torah Tidbits: Alija po alija**

žrtava toga dana.

Hamiši- peta aliya - 5 p'sukim - 10,16-20

Tradicionalno, sredina Tore računano po riječima je *daroš daroš*, jedan *dalet-reš-šin* s jedne strane razdjelnice, a drugi s druge. I pored toga što se ovaj par riječi zapravo ne nalazi u središtu svih riječi, jedan komentator na njih gleda kao na aluziju (*remez*) na ideju da bez *draša* (analize teksta, posebno onakve kako je predstavlja Usmeni zakon), imamo tek pola Tore.

Moše se razljuti na Elazara i Itamara što ne jedu od *korbanot*, kako im je naloženo da čine. Aharon brani ponašanje svojih sinova objašnjavajući da bi, zbog toga što su ostali bez braće, pristup "nastavljamo kao da se ništa nije dogodilo" bio neprihvatljiv u B-žjim očima. Moše uvažava Aharonove riječi.

Naši nas učenjaci podučavaju da učimo od Mošea Rabenu. Kao što njemu nije bilo neugodno priznati da nije znao (ili se nije sjećao) te da je naučio nešto, tako bismo i mi trebali spremno priznati da nešto ne znamo.

Šiši- šesta aliya - 32 p'sukim - 11,1-32

Dvije i pol *sedre* posvećene su svetom mesu, da tako kažemo, a sada su nam predstavljene životinje koje smijemo i ne smijemo jesti.

Ima pozitivna *micva* da se provjere znakovi kašruta na sisavcu kako bi se odredio njegov status kašruta. Zabranjeno je jesti životinje kojima

manjka jedan od znakova kašruta (razdvojeni papci i preživavanje), a svakako one kojima nedostaju oba. Tora navodi imena triju životinja koje preživavaju, ali nemaju razdvojene papke - kamila, *šafan*, *arnevet*, i jedne koja ima razdvojene papke ali nije preživač - svinja. Nije nam dopušteno jesti njihova mesa, a doticanje njihovih lešina čini osobu *tame*, obredno nečistom.

Primijetili ste da *šafan* i *arnevet* nisu prevedeni. Zec i kunić su prijevodi iz suvremenog hebrejskog i vjerovatno nisu ono o čemu je govorila Tora. Kunić i svizac su popularni prijevodi, no nismo u njih sigurni. Rabi Moshe Tandler smatra da bi to mogli biti alpaka i ljama. Šumski pećinar (daman) i skočimiš su drugi kandidati.

Neki učenjaci objašnjavaju da zečeve i druge sisavce nalik kunićima možemo smatrati preživacima zbog toga što ponovo žvaču jednom probavljenu hranu ili izlučuju djelomično razgrađene tvari pa jedu svoj prvi otpad. Probava se završava ovim drugim krugom. Ovo je slično procesu preživavanja, pa se može lako smatrati preživanjem.

Isto tako, imamo dužnost provjeriti imaju li ribe ljuske i peraje (dovoljno je provjeriti ljuske, budući da nema ribe koja ima ljuske a nema

peraje. Obrnuti slučajevi, naravno, postoje.) Zabranjeno je jesti nekošer ribe.

S gledišta micvi

Zamislite si ovo: Da je Tora zabranila samo ribe bez ljuski (na primjer), tada bismo provjeravali da li riba ima ljuske kako bi odredili je li ona košer. Zašto je onda pregledavanje ribe da li ima košer simbole *micva* koja se nalazi među 248 pozitivnih *micvot* od ukupnih 613? Pitanje, a i odgovor, glasi da postoje neke *micvot* za koje je bilo "neophodno" da nam ih B-g zapovijedi; mi smo ih već tako i tako vršili. "B-g želi učiniti dobro Jisraelu, stoga nam On nagomilava Toru i *micvot*", čak i ako ih već vršimo. Ovo je tvrdnja Rabi Hananje b. Akaše u Mišni u Makot, tvrdnja koja je posuđena da njome završi svako poglavlje Avot.

Pozitivne *micvot* i kašrutske zabrane međusobno djeluju na način kao u ovom primjeru: Neka osoba ode na večeru u restoran, te pojede ukusan obrok. Prilikom izlaska susretne nekoga tko je upita da li je restoran košer. Ona posramljeno prizna kako je pretpostavila da jest, ali da nije provjerila certifikat kada je ušla. Osvrne se oko sebe i na vlastito olakšanje otkrije da restoran zapravo ima pouzdanu *hašgaha*. Ona time ne bi prekršila zabrane, ali ne bi ispunila (duh) pozitivnih.

Kod ptica, Tora navodi 20 vrsti ptica (ne ptičjih vrsta, porodica, rodova, itd. - vrsta) koje nisu košer. Sve su ostale ptice košer. Pa kako onda

(nastavak s 4. stranice) **OU Israel's Torah Tidbits: Alija po alija**

znati da li je određena ptica dio zabranjenih porodica ptica ili nije? Obično odgovor glasi **tradicija**. Jedemo piletinu jer imamo neprekidnu tradiciju da je ona košer.

Konačno, Tora konkretno navodi četiri vrste (8 porodica) skakavaca koji su nam dopušteni za jelo. Provjeravanje njihovih vrsta je *micva*. Niti jedan drugi insekt nije nam dozvoljen. Mi smo izgubili mogućnost da identificiramo košer skakavce, pa ih više ne jedemo. Oni koji imaju želje u tom smislu moći će to pitanje razjasniti u budućnosti sa Sanhedrinom. Neki Jemeničani tvrde da imaju potrebnu tradiciju za identificiranje košer vrsti, pa možete pronaći upute za pripremu i recepte za jela od skakavaca (npr. hrskave pržene skakavce, nešto poput pomfrita) u određenim košer jemeničanskim kuharicama.

Potom se Tora bavi obrednom nečistoćom zbog "gmizavaca".

Š'vi'i - sedma aliya - 15 p'sukim - 11,33-47

Voditi brigu o zakonima o "čistoći" u vezi hrane i pića je *micva*. (Jedan od detalja tih zakona "traži" od nas da operemo ruke za *karpas* na Seder večeri, te u općenitom smislu prije svake jušne hrane tijekom čitave godine.) Još jednom, Tora predstavlja pravila u vezi lešina životinja, te obredne nečistoće kao posljedice različitih tipovima kontakta s njima. Tora ponovo ističe zabranu jedenja gmizavaca, kao i crva i insekata (koji napadaju voće i povrće), plodova mora i druge oblike života koji žive u vodi, te crva koji se razvijaju u hrani koja truli.

Sve ovo ima za svrhu da Židovsku dušu uzdigne do svetosti koju B-g želi da postignemo. Za nas, postoji izravna veza između tijela i duše, duhovnog i svjetovnog. Zakoni kašruta dovode taj element kući. ■

Rav Kook:

Uranjanje u vodu

"Ako bilo koja od ovih mrtvih [životinja] padne na posudu, [posuda] će postati nečista Ta se stvar mora uroniti u mikve ..." (Lev. 11,32)

Tema o ritualnoj nečistoći je teška tema. Ova nečistoća nije neka opipljiva osobitost koja se može vidjeti ili osjetiti. To je duhovno onečišćenje, posljedica dolaska u doticaj sa smrću. Da se očistimo od ovog onečišćenja mi moramo uroniti u prirodni izvor vode ili ritualnu kupelj (*mikve*) koja je napunjena kišnicom.

Zašto uranjanje u vodu?

Poznata je priča o bogatom američkom Židovu koji je odlučio posjetiti jednog od vodećih učenjaka Tore svojega doba. Stigavši u rabinovu kuću, posjetitelj je bio šokiran kada je otkrio da je poznati učenjak živio u skromnoj kući sa zemljanim podom i dotrajalim drvenim namještajem. Želeći pomoći rabinu da poboljša uvjete u kojima živi, gost je predložio kako bi bilo dolično za tako eminentnog učenjaka da ima bolje namješten dom, a da će on vrlo rado podmiriti sve troškove.

Rabin se okrenuo prema svom gostu. "A recite mi, gdje je vaš na-

mještaj?"

"Moj namještaj?", odvratio je zbuđeno američki Židov, "Zašto, pa ja sam ovdje samo posjetitelj. Ja ne putujem sa svim svojim stvarima "

"Tako je i sa mnom", odgovorio je rabin. "Ja sam samo posjetitelj ovdje na ovom svijetu ..."

Lekcija o otuđenju

Sam čin našeg uranjanja u vodu u sebi nosi duboku psihološku pouku. Sva nemoralna djela, manjkave crte karaktera, i pogrešna mišljenja proizlaze iz jedne te iste temeljne pogreške: ne prepoznavanja da je život na ovom svijetu prolazan. Mi smo ovdje samo gosti. Što god ovdje pronađemo treba iskoristiti za vječne vrijednosti.

Kad uronimo u vodu, prisiljeni smo prepoznati naše egzistencijalno udaljavanje od fizičkog svemira. Koliko dugo možemo preživjeti pod vodom? Doživljaj uranjanja pokreće spoznaju da je naše postojanje na ovome svijetu prolazno, i da bismo trebali težiti za trajnijim ciljevima.

Šatori i prirodni izvori

Mudraci (*Berachot 16a*) su ukazi-

vali na ovu spoznaju kada su usporodili rezultate učenja Tore s onima o pročišćavanju izvora vode:

"Zašto je Bileam [*Br. 24,6*] usporodio šatore Izraela s potocima? To nas uči da baš kao što izvor unosi čovjeka iz nečistoća u čistoću, takonas i šatori [učenja Tore] podižu iz stanja krivnje u stanje zasluge."

Na koji je način učenje Tore poput uranjanja u prirodni vodeni izvor?

Učenje Tore i uranjanje u vodu imaju podjednako povoljan učinak. Umjesto da se fokusiramo samo na materijalne stvari ovoga svijeta, učenje mudrosti Tore podiže naš pogled prema vječnim vrijednostima i težnjama. Zbog toga su Mudraci koristili izraz "šatori Tore." Zašto šatori? Šator je najprivremeniji od svih domova. Ovaj izraz ukazuje na kvalitetu Tore da nas, poput pročišćujuće *mikve* ili prirodnog izvora vode, čini svjesnima prolazne naravi fizičkog svijeta.

Svećenički blagoslov

Stavljanje u funkciju Šatora sastanka završilo je blagoslovom Velikog svećenika:

(nastavak s 6. stranice) **Rav Kook: Uranjanje u vodu**

"Aaron je podigao ruke prema narodu i blagoslovio ih. Potom je sišao od pripremanja žrtve za grijeh, paljenice i mirotoorne žrtve." (Lev. 9,22)

Kada je blagoslov bio izgovoren?

Iz zapisanoga u Tori čini se da je Aron blagoslovio narod prije nego što je završio službu u tek posvećenom Šatoru sastanka. Mudraci, međutim, objašnjavaju da je redak u stvari bio drugačiji. Prvo je Aron završio žrtvovanje i sišao sa žrtvenika. Tek nakon toga on je blagoslovio narod ("Torat kohanim", Megila 18a).

Ako je svećenički blagoslov učinjen na kraju službe u Hramu (a i danas se vrši na kraju molitve Amida), zašto Tora ukazuje na drugačiji redosljed?

Prava čast kohanima

Kad se govori o doprinosu kohanima Židovskom narodu, te odgovarajućoj časti koju stječu, moramo razlikovati njihovo trenutno stanja i njihov budući potencijal.

Možemo poštovati kohena pojedina radi njegovog znanja i pobožnosti, no prava čast koju ukazujemo kohanim sastoji se u spoznavanju njihovog svetog utjecaja na cijelu naciju. Mi im prvenstveno iskazujemo čast radi njihovog budućeg potencijala, zbog onoga što bi kohen trebao i mogao biti - "jer on je izaslanik B-ga nad vojskama" (Malahija 2,7). Čak i ako je kohen nedostojan takve časti u svom trenutnom stanju, "Morate nastojati da ga održite svetim ... on će biti svet za vas, jer sam ja svet." (Lev. 21,8). Njegova svetost rezultat je njegove potencijalne koristi za naciju, kao člana

posvećene obitelji.

(Usput, ovo je slično časti koju mi dajemo rabinima i učiteljima. Mi ih poštujemo zbog njihova znanja i kao predstavnike institucije rabinata. Ta je čast priznanje za ukupni doprinos rabinata za dobrobit ljudi. Rabin bi, pak, sa svoje strane trebao shvatiti da ga se poštuje prvenstveno zbog onoga što bi trebao biti, i trebao bi dati sve od sebe da to očekivanje ispuni.)

Dvije uloge svećeništva

Funkcija kohanim nije samo da služe u Hramu. Od kohanim se također očekuje da uče i oplemenjuju narod, kao što je rečeno: "Od kohanovih usana oni će čuvati znanje, i tražit će Toru iz njegovih usta" (Malahija 2,7). Ove dvije uloge su međusobno povezane, budući da izvor njihovog duhovnog utjecaja na ljude potječe od svetosti njihove službe u Hramu.

Postoji jedna dužnost kohanim koja kombinira obje ove uloge: svećenički blagoslov. Ovaj blagoslov je dio službe u Hramu, a u isto vrijeme odražava njihovu interakciju s ljudima. Kohanim izgovaraju blagoslov s ispruženim rukama, znakom da su njihovi naponi da uzdignu ljude širenje i nastavak njihove svete službe u Hramu.

Most između prošlosti i budućnosti

Blagoslov također stvara most nad vremenom, povezujući prošlost s budućnošću i ostvareno s potencijalom.

Kohanim najbolje mogu ispuniti svoju misiju da uzdignu ljude nakon što su sudjelovali u službi u Hramu i iskusili jedinstveno uzvi-

šenje duše stečeno kroz ovu svetu javnu službu. Njihov će blagoslov tada odražavati najviši stupanj utjecaja i nadahnuća koje kohen može udijeliti. Stoga, blagoslov pokazuje sadašnje stanje kohena, iako se temelji na njegovoj prošloj službi, i širi se - poput njegove ispružene ruke - na svoj budući potencijalni utjecaj.

Sada možemo razriješiti prividnu kontradikciju između zapisa Tore i stvarne prakse. Tekst implicira da kohanim završavaju svoju službu nakon blagosiljanja ljudi. Služba koja se ovdje spominje nije njihova služba u Hramu, nego njihova uloga uzdizanja ljudi, što je doista njihova primarna zadaća. U praksi, međutim, svećenički blagoslov treba se temeljiti na svetim službama koju su već izveli. Zbog toga se izgovara tek nakon što su završili svoju službu u Hramu.

Utjecaj molitve

Sličnu pojavu nalazimo na kraju molitve Amida, kad kažemo, "Neka riječi mojih usta i pomisli srca mogeja našu naklonost pred tobom" - (Psalmi 19,15).

Činilo bi se logičnijim da se ovu molbu izgovori prije molitve. U stvari, redak se ne odnosi na molitvu koju se spremamo izreći, već na našu iskrenu težnju da budemo u mogućnosti primijeniti utjecaj te molitve na predstojeći dan. Poput svećeničkog blagoslova, ovaj zahtjev stvara most između dva stanja. On se temelji na upravo učinjenoj službi molitve, no on s veseljem očekuje budući utjecaj ovog duhovnog uzdizanja na naše živote.■

Prevela Tamar Buchwald

Rabbi Berel Wein:

Visoka mjerila

Tora bilježi Moševu reakciju na tragičnu smrt Aharonovih sinova. Moše kaže svom ožalošćenom bratu da ga je G-spod obavijestio, "da ću Ja posvetiti Moje ime kroz one koji su Mi najbliži." Zato čak iako oštra osuda – dramatična i neočekivana smrt dvojice njegovih starijih sinova, Nadava i Avihua – dominira raspoloženjem u tom trenutku, tu se nalazi i tankočutna poruka utjehe i objašnjenja koje Moše iznosi svom bratu.

A možda je to i jedan od razloga što Aharon ostao šutke prihvaćajući sudbinu koja je zadesila njega i njegovu obitelj. Aharon je očito shvatio da je u ovim događajima postojala i jedna viša namisao – posvećenje B-žjeg imena i upozorenje protiv neovlaštenog uplitanja u obrednu službu u Svetišću/Hramu/*Miškanu* – i to ga je shvaćanja potaklo da ostane šutke.

Nama običnim smrtnicima vrlo je teško razumjeti prirodu ovog načina posvećenja. Mi prestano strepimo

kada pomislimo na B-žje posvećenje i oplemenjivanje B-žjeg imena u svijetu kada smo prisiljeni da uvijek razmišljamo o smrti i ljudskoj tragediji. Puno radije razmišljamo o B-žjoj veličini koja se pokazuje u milosrđu, suosjećanju, hrabrenju i utjesi.

Pa ipak, kao smrtnici koji posjeduju besmrtnu dušu, svi mi shvaćamo da su smrt i tragedija dio života – nezaobilazni dijelovi života kojega živimo i to moramo prihvatiti. Tako su Mošeove riječi njegovom bratu u vezi smrti i tragedije zapravo upućene i svima nama. I zbog toga se nalaze u Tori, čije su riječi upućene svim ljudima u svako vrijeme.

Nebesa se na poseban i jedinstven način odnose prema onima koji su najbliži B-gu za svog fizičkog života, bilo to na dobro ili loše. Djelomično ovako možemo sagledati sveukupnu strukturu kušnji i teškoća koja je lajtmotiv Židovske povijesti. Židovski narod je poseban, a posebnost sobom donosi velika bremena i odgovornosti. Čak i sitne pogreške

u prosuđivanju ili slabosti i odstupanja u ponašanju mogu sa sobom nositi teške i trajne posljedice.

Zbog toga, svi bi Židovi trebali biti svjesni da svaki postupak i način ponašanja koji postane dijelom njihova života biva pomno ispitan, prosuđen i dovodi do reakcije kod B-ga i ljudi. Ništa što se dogodi u B-žjem svijetu ne bude zanemareno ili čak zaboravljeno. Mi imamo obavezu zadržati visoka mjerila. Mi smo oni koji hodaju po žici, a ispod nas nije razapeta zaštitna mreža.

Svi mi shvaćamo da je bol koju nam nanese član obitelji ili bliski prijatelj mnogo dublja od boli koju doživimo od neznanca, pa čak i neprijatelja. Oni koji su nam najbliži najviše nas mogu povrijediti. I to je također poruka koju Moše iznosi svom bratu. Budući smo tako blizu B-gu, Nebesa mnogo više boli doživljaju, recimo to tako, zbog naših propusta, uvreda i skretanja s Njegovog puta kojim nas upućuje.

Stoga je naš odnos s B-gom odnos

(nastavak s 8. stranice) **Rabbi Berel Wein: Visoka mjerila**

posebne naklonosti, ali istovremeno i veliki izazov i odgovornost. Kada to shvatimo mi uzdižemo svoju vlastitu svetost i pomažemo posvetiti B-žje ime.

Sve se to zbivalo na osmi dan. Osmi dan ima posebnu ulogu u Židovskom životu. On je dan na koji se muškarce obrezuje, dodatni dan blagdana koji dolazi nakon sedmog dana Sukota, još jedan dan Pesaha u dijaspori, završni dan Hanuke – *Zot Hanuka* – a u ovoj godini *paraši* to je dan sveopće radosti u službi posvećenja *Miškana* i dan posvemašnje tragedije zbog smrti dvojice nastarijih Aharovih sinova.

Značenje osmog dana je da je on dan koji dolazi “nakon” – dan suočavanja sa stvarnošću i dan kada se spuštamo iz euforije u probleme i nezadovoljstva stvarnoga svijeta. U Izraelu je običaj da se blagoslov “*šehajanu*” kaže prilikom obreda obrezivanja, no u dijaspori je običaj da se

on ne izgovara zbog boli koju proživljava djetesce tijekom obreda obrezivanja.

U ovome leži prava zbilja osmog dana, života, velika radost zbog sretnog događaja i stoga je blagoslov “*šehajanu*” svakako na mjestu, no onda tu je istinski plač zbog neugode i boli djetesca koji je uveden u savez Avrahama i Židovskog naroda.

Osmi je dan uvijek važan jer on je prekretnica iz blagdana u radne dane, od čudesnog izbavljenja u to da se samog sebe praktično brani vješto i samostalno. I to se u potpunosti odražava na ove događaje koji su opisani u ovoj godini *paraši*.

Mnogo puta u Židovskom nacionalnom i osobnom životu dođe do gubitka dodira sa stvarnošću. Mi smo na neki način predani ekstremima vrlo visokih očekivanja i euforije zbog onoga što smo postigli, a

potom se na neki način sručimo u duboku depresiju i osjećaj bespomoćnosti kada se pojave opasne i strašne situacije.

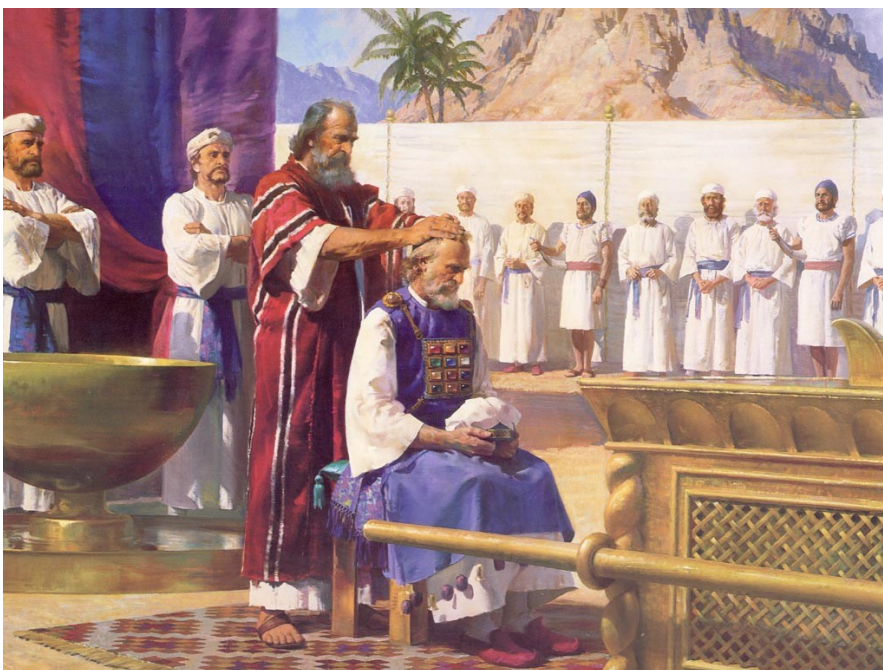
Rambamovo pravilo da uvijek pokušamo iznaći svoj srednji put odnosi se i na ta područja. Osmi je dan donio Aharonovoj obitelji i Izraelskom narodu veliku radost zbog onoga što su postigli i tugu velike tragedije.

Zibanje od sreće do tuge, od postignuća do frustracije uvijek je simbol “osmog” dana. Nesigurnost i krhkost ljudskog postojanja uvijek se otkriva na “osmi” dan. To je simbolizirano danom obrezivanja i kraja blagdana.

Danas je možda sve ružičasto, no na obzoru sutrašnjice uvijek stoje skriveni oblaci. Tiha vjera i dobra volja, osjećaj vlastite vrijednosti i fleksibilno ponašanje i stavovi, zanesenost nadom i duboka vjera u bolju budućnost ključ su za put koji će nas voditi tijekom osmog dana i nadalje.

Iz ovoj godini *paraše* dolazi nam ova duboka poruka. Ona zaslužuje da nju obratimo svoju pažnju jer je ona važna pouka za naše živote i ono što se u njima zbiva. Ona omogućava Aharonu da nastavi služiti B-gu i Izraelu kao Veliki svećenik. I njegov primjer nam služi kao vodič za sve naraštaje i sve što se dogodi.

Šabat šalom. ■

Rabbi Yissocher Frand:

Jarac kao okajnica za prodaju

Osmog dana posvećenja Miškana, nakon sedmodnevnog perioda svečanog postavljanja, židovskom je narodu bilo rečeno da donesu brojne žrtve. Među njima bila je i jarac kao žrtva za grijeh. Toras Kohanim sugerira da je to bila okajnica za grijeh prodaje Josipa. Kako bi sakrili zločin prodaje svog brata u ropstvo, Josipova su braća zaklala jarca i umočila Josipovu haljinu u krv jarca kako bi izgledalo kao da je Josipa rastrgla divlja zvijer.

Oznaim L'Tora od Rav Zalmana Sorotzkina postavlja očigledno pitanje: Zašto je ta simbolika prikladna baš sada u vrijeme posvećivanja *Miškana*? Možda bi bilo prikladno da su, pri izlasku iz Egipta, umjesto janjeta zaklali jarca kao pashalnu žrtvu. Nakon svega, oni su završili u Egiptu zbog prodaje Josipa. Sada kada od tamo izlaze, bilo bi prikladno vrijeme da se slučaj njihove krivnje jednom zauvijek riješi te da prinesu žrtvu okajnicu. No, to nije učinjeno u to vrijeme, već se simboličko sjećanje na taj raniji događaj očitovalo nekoliko mjeseci kasnije, prilikom posvećenja *Miškana*. Zašto?

Oznaim L'Tora daje logičan odgovor. Uzrok koji je stajao u pozadini grijeha prodaje Josipa bila je neosnovana mržnja (*sinas hinam*). Jedna od funkcija *Miškana* bila je da djeluje kao sila ujedinjenja među Židovskim narodom. Iz tog razloga se toliko naglašava činjenica da je on bio "usred tabora." *Miškan* je bio centralna institucija naroda, kako u geografskom, tako i u duhovnom smislu. Služio je tome da ujedini

Nažalost, ove godine smo zbog naših grijeha proveli Pesah razdvojeni. Ali neka bi bila B-žja volja da se Hram uskoro ponovo sagradi te da možemo Pesah provesti zajedno u Jeruzalemu – ujedinjeni kao jedinstven i kohezivan narod. Oznaim L'Tora citira stih iz *paraše Teruma* "Srednja prečka unutar okvira neka se proteže od kraja do kraja (*min hakace el hakace*)" (*Šemot 26,28*) Ova fraza je simbol sposobnosti da se ujedine različite sastavnice ljudi – od krajnje lijevog do krajnje desnog – koji mogu doći zajedno i ujediniti se oko zajedničkog centra pozornosti, tj. *Miškana*.

U trenutku posvećenja *Miškana*, čija je svrha dijelom bila da ujedini ljude, bilo je zaista prikladno jednom zauvijek se pokajati za taj neprikladan incident u povijesti naroda, koji predstavlja nejedinstvo unutar obitelji – prodaju vlastitog brata u ropstvo.

Prije no što kažemo "Tame", moramo znati prošlost, sadašnjost i budućnost

U ovoj tjeđnoj *paraši*, po prvi puta se u Tori spominju zakoni povezani sa određivanjem košer životinja. Stih kaže: "A ove životinje ne smijete jesti iako imaju razdvojene papke ili

preživaju: *devu* (gamal), jer iako preživa, nema razdvojene papke (*parsa einenu mafris*) – neka je nečista za vas; *damana*, pećinara (šafan), jer iako preživa, nema razdvojene papke (*parsa lo jafris*) – neka je nečist za vas; *zeca* (*arneves*), jer iako preživa, nema razdvojene papke (*parsa lo hifrisa*) – neka je nečist za vas." (*Vajikra 11,4-6*).

Ovdje postoji očigledna proturječnost. Uz *devu*, glagol koji navodi činjenicu da nema razdvojene papke je u sadašnjem vremenu: "*parsa einenu mafris*" (papci **nisu** razdvojeni). No, uz *šahana*, glagol je u budućem vremenu "*parsa lo jafris*" (papci **neće biti** razdvojeni). Na posljeticu, uz *zeca*, glagol je upotrijebljen u prošlom vremenu: "*parsa lo hifrisa*" (papci **nisu bili** razdvojeni).

To je sjajno. Svi glagoli bi trebali biti u sadašnjem, budućem ili prošlom vremenu. Mora postojati neka poruka u činjenici da Tora koristi različite oblike glagola za svaku od ove tri životinje.

Vidio sam prekrasnu misao na ovu temu. Prije no što će netko izgovoriti "*tame*" (nečist) za bilo koju vrstu ili stvorenje, on mora biti svjestan njegove prošlosti, sadašnjosti i budućnosti. Ukoliko on ne za situaciju iz prošlosti, sadašnjosti i budućnosti, on ne zna cijelu priču i ne bi trebao žuriti sa izgovaranjem riječi "*tame hu*" (On je nečist).

Jedan od učitelja u Bais Jaakovu ispričao je mojoj supruzi sljedeću priču: Jedan bračni par preživio je holokaust. Prije holokausta, oni su ispunjavali Toru i *micvos*. Nakon holokausta, nažalost, suprug je iz-

(nastavak s 10. stranice) **Rabbi Yissocher Frand: Jarac kao okajnica za prodaju**

gubio vjeru i rekao "To je to! Ja sam s B-gom završio!" On je ostavio svu religioznu praksu i vjerovanja.

Njegova supruga nije tako reagovala. Molila je svog supruga – "Bar-em idi u *šul*." On je odbio. To je trajalo tako neko vrijeme. Napokon, ona je rekla svom suprugu, "Slušaj, učini mi uslugu. Svako jutro iziđi i kupi novine te ih pročitaj od korica do korica. Meni za ljubav, kada kupiš novine, nemoj doći kući i čitati ih, već otiđi u *šul* i tamo pročitaj svoje novine – samo da me učiniš sretnom!

Suprug je htio udovoljiti svojoj ženi. Ionako je trošio vrijeme na čitanje novina, pa je pristao na njen prijedlog. Išao bi u *šul* svakog jutra, sjedio u zadnjem redu i čitao novine. To je trajalo godinama.

Upitajte sami sebe: Kad biste vidjeli svog druga u zadnjem redu *šula* svakog jutra, kako ne stavlja *talit* ili *tefilin*, ne uzima *sidur* sa police, već jednostavno čita novine 45 minuta, koja bi bila vaša reakcija?

Vrlo vjerojatno bi naša reakcija bila vrlo negativna. "Ako želiš čitati novine, idi kući i čitaj ih! Kako se usuđuješ iskazivati takvo nepoštovanje prema svetoj sinagogi?" Ljudi u ovom *šulu* nisu kritizirali ovog čovjeka. Nisu ga grdili. Počeli su razgovarati s njim, pozvali su ga da im se pridruži na *l'haimu* nakon molitve kada je netko imao *Jarcajt*, pozivali su ga i na njihova društvena okupljanja. Da skratim priču, taj čovjek koji je preživio holokaust, došao je od svakodnevnog čitanja novina u zadnjem redu *šula* do molitve u *šulu* tri puta dnevno! Na kraju je postao čak i predsjednik

šula!

Što nam to govori? Naš nagon je da odmah kažemo „*Tame hu lahem*“ – ova vrsta definitivno nije košer! Ali mi ne znamo njezinu prošlost. Nije nam posve poznata ni njena sadašnjost, a nikako ne možemo znati u što će se pretvoriti u budućnosti. To je ono što nas Tora uči. Kako bismo proglasili "ovaj je *tame*" moramo znati da papci nisu bili razdvojeni u prošlosti, da trenutno nisu razdvojeni i da neće biti razdvojeni niti u budućnosti. Bez toga, nemojmo biti brzi na tome da kažemo „*Tame hu lahem*“.

Etika Očeva: Poglavlje 1, Mišna 4

Josi Ben Joezer kaže: Čovjek bi trebao prijanjati uz *talmidej hahomim*, njegova kuća bi uvijek trebala biti otvorena za njih i trebao bi žedno upijati svaku riječ koju oni izuste.

Rav Jaakov Kaminetsky, *zt''l*, spominje učenje Hazala (koje se nalazi u *Toras Kohanim*, a o *parši Šemini*) da čovjek ne bi trebao reći "Ja ne jedem svinju jer mrzim okus svinjetine. On bi radije trebao reći "Ja volim jesti svinjetinu, ali moram se uzdržati od nje jer mi je tako zapovijedio *Hašem* u svojoj *Tori*." Zaista, mnogi *baalej tešuva* kažu da im je najteže prilikom prihvaćanja religioznog načina života bilo prestati jesti školjke. "To je bilo ukusno", kažu oni. To je ispravan stav koji bismo trebali imati: Želio bih da mogu pojesti ovu zabranjenu poslasticu, ali prema odredbama Tore ne mogu pa ni neću.s

Rav Jaakov kaže da je taj stav ispravan kad je riječ o zabranjenim

poslasticama, ali da se ne smije primijeniti kad je riječ o učenju Tore. Čovjek nikad ne bi trebao reći "Ja bih htio da ne moram učiti Toru. To je dosadno, to je ovakvo i onakvo, ali nemam izbora – B-g mi kaže da učim Toru pa moram učiti Toru. Ne daj B-že da netko ima takav stav. Kao što kaže Josi ben Joezer, čovjek mora žedno upijati svaku riječ Mudraca.

Dio *micve* o učenju Tore jest da uživamo u tome. Iz tog razloga blagoslov prije učenja Tore ima specifičan jezik (*ha'arev na...*) "Učini ugodnim u našim ustima riječi svoje Tore..." Ne postoji *braha* jednaka toj. Ne kažemo *ha'arev na* kada jedemo *maces*, ne kažemo *ha'arev na* kada stavljamo *tefilin*. Jedino kada je riječ o učenju Tore, tražimo od B-ga da riječi Tore učini slatkima u našim ustima. To je iz razloga što je *micva* o učenju Tore da uživamo u učenju Tore.

Rav Weinberg, *zt''l*, znao je reći da se Tora može usporediti sa vodom. Netko pije kavu zbog energije koju mu daje, netko pije sok jer je sladak. Onaj tko pije vodu, pije ju samo zato što je žedan. Zato se Tora može usporediti sa vodom. Mi bi trebali žeđati za njom, kao što žeđamo za vodom. Kad čovjek nije žedan, ne treba mu voda, ali kad je žedan nema ničeg boljeg od čaše hladne vode. Čovjek mora naći svoje utočište u *Tori* tako da, kada ju uči, on to čini kako bi ugasio svoju žeđ i primio veliko zadovoljstvo nalik onome koje čovjek osjeća kada svoju žeđ ugasi čašom vode. To je pristup koji bi čovjek trebao imati prema učenju Tore. ■

Rabbi Shaul Rosenblatt:

Nitko ne postaje ovisan o brokuli

Na kraju sedam dana inauguracije Velikog svećenika, Aron prinosi žrtve za sebe i cijeli narod. Nadav i Avihu, njegovi sinovi, prinijeli su žrtvu na vlastitu inicijativu i bili su progutani nebeskom vatrom (ovo je vjerojatno jedini put da je netko učinio nešto pogrešno i da ga je istog trenutka pogodila munja). B-g zatim određuje košer sisavce (one koji imaju razdvojene papke i preživaju), ribe (one koje imaju ljuske i peraje), ptice (24 vrste nisu košer, ostale jesu) i kukce (samo pojedine vrste skakavaca!).

Budući da se u ovom odjeljku opširno govori o hrani, htio bih iskoristiti priliku da istaknem problem za one koji vjeruju da prirodna selekcija može objasniti razvoj našeg svijeta. Ja sam fan evolucije. Ali potpuno je besmisleno vjerovati da se taj proces dogodio bez svjesne sile koja ga je započela i kontrolirala.

Konзумiranje hrane od strane ljudi možda je pomalo ironičan, ali prilično uvjerljiv primjer. Gotovo uvijek, ljudi vole nezdravu hranu, a ne uživaju u hrani koja je zdrava. Općenito, mi smo zalučeni hranom koja je slana, slatka i masna. Volimo obilje hrane i uživamo u alkoholu. Uobičajeno više volimo crveno meso nego ribu. S druge strane, nismo prirodno zainteresirani za zeleno, mahunarke i žitarice (zato je potrebno ono: 'nećeš ustati od stola dok ne pojedeš sve povrće!').

Ja ne kažem da se ne možemo istrenirati da jedemo zdravo i da uživamo u špinatu i integralnom kruhu. Ali stavite jedan slatkiš i komadić brokule pred dvogodišnjaka i mogu vam garantirati što će dijete izabrati. To je jednostavno ljudska priroda.

A ta osobina nadilazi početnu privlačnost onog trenutka kad se pretvori u ovisnosti. Možete pronaći

ljude ovisne o alkoholu, čokoladi, soli, čipsu. Jeste li ikada sreli nekoga tko je ovisan o brokuli? Ili nekoga tko jednostavno ne može prestati jesti jabuke?

Svakako, ovisnost o brokuli mora biti mnogo pogodnija za preživljavanje nego ovisnost o šećeru? Da, možda ćete se složiti da u

društvu lovaca i sakupljača postoji potreba za trenutnom potrošnjom energije i pohranjivaišujnjem masti zbog topline, pa stoga šećeri i drugi ugljikohidrati zadovoljavaju te kratkoročne potrebe. Ali ljudi ne žive samo od energije. Mi trebamo čitav niz hranjivih sastojaka koje nam kratkoročni ugljikohidrati jednostavno ne pružaju. Čak i prema tom argumentu, najjača ljudska bića svakako bi bila ona koja su željna kvinoje i tofua jednako kao i šećera i ulja?

Zašto se čini kao da je svatko od nas potekao od predaka koji nisu bili skloni esencijalnim vitaminima i mineralima? Ja osobno ne vjerujem da je to prirodna selekcija.

Po mome mišljenju, a to je i poanta onoga što želim reći, razlog zbog kojeg mi ljudi obožavamo šećer i ne volimo zdravu hranu ima savršenog smisla s duhovnog aspekta. U B-gom vođenom procesu selekcije, najsposobnija bića bili bismo upravo mi - obožavaoci slatkiša i protivnici špinata.

Zašto je to tako, međutim, bit će tema mog sljedećeg *davara* jer sam iskoristio sav ovojedni prostor. Tako da, molim vas, pripremite se za rasplet koji slijedi idućeg tjedna.

Šabat šalom ■

Prevela Pavla Grabar

Rabbi Shaul Youdkevitch, Live Kabbalah:

TJEDNI ZOHAR: ŠEMINI

Paraša (priča) Šemini je treća paraša Knjige Levitskog zakonika - Putovanja ka otkrivanju Jasnoće i pronalaženja svoje svrhe u životu.

Ova se paraša fokusira na potrebu za prosvjetljenjem.

Knjiga Levitskog zakona je izravni nastavak knjige Izlaska. Prvu polovicu ove knjige čini priča o Izlasku - raskidanje lanaca ropstva i ulazak u slobodu, objava na gori Sinaj, grijeh sa zlatnim teletom i razbijanje dviju ploča; dok njezina druga polovica govori o izgradnji Miškana.

Paraša Šemini počinje riječima: "Osmog (šemini) dana ..." - i komentatori pitaju što se to dogodilo osmog dana da je naša paraša nazvana po tome? I što se događalo u sedam prijašnjih dana?

Miškan je bio izgrađen od drveta, srebra, zlata, bakra i tkanina koje je narod donirao. Nakon što su pojedinačni dijelovi bili dovršeni, narod se sakupio da te dijelove sastavi u cjelinu Miškana (Miškan je bio prijenosni hram koji su Izraelci nosili tijekom godina njihovog lutanja pustinjom). Međutim, kada su pokušali sastaviti dijelove Miškana - dijelovi se nisu uklapali. Tijekom sedam dana mnogo su puta iznova pokušavali, i nikako nisu uspjeli sastaviti Miškan. Međutim, umjesto da se žale, da se uzrujavaju ili budu frustrirani, oni nisu prestajali vjerovati da će u svojoj misiji uspjeti. Osmog dana napokon su uspjeli - svi su se dijelovi međusobno poklopili i Miškan je bio podignut.

Naša nas paraša uči ono što je već rečeno u Izrekama (24,16): "... jer mada pravednici padnu i sedam puta, oni se ponovo ustaju, no zli posrnu kada udari nesreća". Mudrost kabale uči da su gornji svjetovi stvoreni u

stanju savršenstva, a mi smo odabrali da dođemo u jedan nesavršen mračni svijet pun boli i nedostataka, kako bi ispunili svoju potrebu da u sebi otkrijemo moć Stvoritelja. To je razlog zašto nam se toliko sviđaju izazovi, jer nema većeg zadovoljstva od onog trenutka kada iz tame uspijemo stvoriti svjetlo i od gorčine nešto slatko. Da bismo postigli ovaj uzvišeni cilj potreban nam je naš bližnji.

Smatra se da je život, kao i izgradnja Miškana, neprestani rad na sastavljanju različitih dijelova u cjelinu, kako bi osjetili "uspjeh". Moramo pronaći prave dijelove i prave partnere da bismo uspjeli. Kada u nama gori plamen vjere i znanja, znajući da se sve što nam je potrebno već nalazi tu, čeka na nas, i da su nam svi "dijelovi" pri ruci, pa stoga vjerujemo da je svaki dan savršeno stvoren, onda možemo iskusiti rast.

Glavna stvar koju trebamo zapamtiti je da nikada ne odustajemo, i da ako stvari ne idu onako kako bismo mi željeli, onda je to mjesto koje trebamo pažljivo promotriti, izvući zaključke i stvoriti unutarnju promjenu koja će na neočekivan način donijeti rješenje. Mi moramo u sebi otkriti novu snagu da nađe-

mo čisto mjesto jednostavne vjere i optimizma, mjesto koje oslobođeno od misli frustracija, krivnje ili ljutnje zbog prijašnjeg neuspjeha. Samo kada se oslobodimo takvog emotivnog raspoloženja mi smo u stanju primiti novu višu razinu istine.

Izraelci su sedam dana pokušavali podići Miškan, bez da su odustali. Sve to s potpunom vjerom u Stvaranje i njihovu sposobnost da mogu uspjeti. Poruka nam je da svaki put kad doživimo neuspjeh, mi dobivamo drugu priliku da sebe iznova stvorimo.

Pesah se obično slavi u vrijeme kada se čita paraša Šemini. Ari objašnjava da su Izraelci bili narod robova, a to "ropstvo" je način razmišljanja. To je stav, mentalitet, s kojim se potrebno baviti kako bismo bili slobodni, kako bi imali svijest koja nam omogućuje da budemo Kreatori.

U noći Sedera čini se kao da se bavimo našom djecom - pričanjem priče o Izlasku - a zapravo ta djeca smo mi. Mi se bavimo sobom, kako bismo napravili proboj iz ropstva u slobodu, i sada je vrijeme da nadjačamo onu nezrelu stranu svoje ličnosti, kako bismo se mogli razviti u zrelu, slobodnu odraslu osobu. ■

Začln života

"Za sve si ti kriv!"

Još od vremena Adama i Eve ljudi su uvijek pronalazili prikladno "objašnjenje" za svoje probleme: okriviti svog bračnog partnera. Problem Nadava i Avihua, dvojice Aronovih neoženjenih sina, koji su prinijeli nedozvoljeni prinos tamjana (*ketoreta*) te bili kažnjeni smrću, bio je što oni nisu imali koga okriviti. Midraš objašnjava da je razlog zbog kojeg su bili ubijeni to što nisu imali žene (*Vajikra Raba 20,8-10*).

Dakle, svatko tko išta zna o ovoj dvojici također zna da oni nisu bili obični ljudi. Nadav i Avihu, odrasli su u domu Arona, Velikog Svećenika, bili su veliki *cadikim*, ljudi jedne epske duhovne razine. Prema Zoharu, duhovni učinak koji nastaje gorenjem *ketoreta* je beskonačno velik. Nadav i Avihu iskreno su željeli stvoriti taj kozmički učinak. Ali su previdjeli jedan ključni i naizgled čudan sastojak u mješavini tamjana: *helbona* (*galbanum*). *Helbona* se razlikuje od ostalih deset sastojaka u *ketoretu* jer miriše zaista neugodno. Ipak, prinos tamjana je nepotpun bez njega, a onaj tko ga propusti uključiti podliježe smrtnoj kazni. Ipak, ne čini li se to čudno? Ne bi li nešto tako duhovno moćno i snažno kao što je *ketoret* trebalo sadržavati samo začine čiji miris je "božanski"?

Rebe Nachman nas uči da na drugačiji način gledamo na svetost. Viši duhovni nivo iziskuje veću

odgovornost i potencijal da uzdignemo stvari koje su na nižoj razini. Uključivanje *helbone* uči nas da budući drugi sastojci mirišu tako ugodno, oni imaju sposobnost da izvrše dobar utjecaj na vonj tog sastojka. Nadav i Avihu pogriješili su time što nisu shvatili da im je takva visoka duhovna razina dana kako bi otkrili B-žju dobrotu onima čiji miris možda baš nije najugodniji.

Oni su također pogriješili odabirom da se ne žene kako bi zaštitili svoj duhovni status. Kao što se kaže, život nije uvijek krevet od ruža. Svakodnevni život ima svoje izazove i stresove. Možda su Nadav i Avihu bili zabrinuti da bi mogli doći kući nakon dugog dana rada u Miškanu i zateći svoje žene iscrpljene od brige o djeci i održavanja reda u šatoru. Možda bi morali slušati i pružati podršku

emocionalnim zahtjevima njihovih supruga i njihovim pritužbama na naizgled svjetovnim stvari. No, to je ono što B-g od nas traži. Mi moramo koristiti naš duhovni rast da uzdignemo najsvjetovnije aspekte naših života. Donoseći radost tužnoj ili stresom pogođenoj supruzi ili prijatelju je najveća *micva* od svih *micvi*. Ohrabrivanje i približavanje Židova koji je otpao od zajednice može se usporediti s moćnim djelovanjem *ketoreta*.

Tek kada počnemo živjeti tim načinom života mi možemo početi dosežati istinske visine. To je svrha stvaranja i B-žja najveća želja. B-g nam je darovao duhovno blago, zato da bi ga podijelili s drugima koji nisu tako povlašteni.

Ima li "većeg" Židova od Velikog Svećenika u Svetom Hramu na Jom kipur? Tora kaže: "I on će učiniti pomirenje ... nad čitavim narodom zajednice" (*Levitski zakonik 16,33*). To se odnosi isključivo na to vrijeme, kada dobija priliku da jednom u godini uđe na najsvetije mjesto na zemlji, kako bi Veliki Svećenik doveo do pomirenja za sve Židove i obnovio njihov odnos s njihovim Ocem na Nebu. I, ne zaboravimo, on također treba biti oženjen! (*Levitski zakonik 16,11; Joma 2a*).

agutn Shabbos!

Šabat šalom! ■

Prevela Tamar Buchwald

Biseri hasidske mudrosti

Služi Stvoritelju svom svojom snagom, jer sve je "za potrebe odozgo" (*coreh gvoha*). Stvoritelj želi biti služen na sve moguće načine.

Kad za zadovoljenje osnovnih potreba

ovisiš o drugom čovjeku,

osjećaš se kao da kradeš med pčelama.

Da bi došao do najmanje količine meda,

moraš se izložiti brojnim ubodima: boli i patnji. ■

R. Naftali iz Ropschitza

U trenutku kad daje milostinju (*cdaka*), ruka se pretvara u kočiju na putu prema nebu. ■

R. Shneur Zalman iz Liadija

To se može objasniti ovako: ponekad čovjek ode u šetnju i svo to vrijeme razgovara s drugima, pa ne može u isto vrijeme učiti Toru. Usprkos tome, on mora ostati spojen sa Stvoriteljem i izazvati *jihudim* (sjedinenja, spajanja). Isto tako, kada je na putu, pa ne može učiti i moliti onako kako to inače uobičava, treba služiti na druge načine.

Ne smiješ dozvoliti da te takve stvari uznemiruju, jer Stvoritelj želi biti služen na sve moguće načine; ponekad na jedan način, a ponekad na drugi. Upravo zato se dogodi da ponekad moraš putovati ili razgovarati s ljudima, da bi Mu mogao služiti na neki drugi način. ■

Baal Shem Tov

Nemoj izjednačiti slomljeno srce s tugom i depresijom.

Depresija je ustvari ljutnja, prigovaranje Stvoritelju,

zato što ti nije dao ono što si želio.

Međutim, kad je tvoje srce slomljeno,

sličan si djetetu koje plače

zato što je otac daleko od njega. ■

Bisere sakupio i preveo Nenad Vasiljević

Sefer Hamicvot Hakacar

Zapovijedi koje se danas mogu poštivati

kako ih je sakupio Hafec Hajim

Pozitivne zapovijedi

23. Pozitivna je zapovijed jesti maces (neukvasani kruh) prve večeri Pesaha

kao što Pismo kaže, *uvečer ćeš jesti neukvasani kruh* (Š'mot 12,8). Maces treba biti od jedne od vrsta žitarica, a to su pšenica, ječam, pir, zob i raž. I žene imaju obavezu jesti maces. Malo dijete koje može jesti treba odgajati da pojede [količinu macesa] veličine masline.

Prema zakonu učenjaka zabranjeno je jesti maces dan prije Pesaha, tako da se maces s tekom jede u noći [Pesaha]. Isto je tako vjerska obaveza prema zakonu učenjaka da se jede *maror* (gorko bilje) i *haroset* (smjesa koja predstavlja blato) [u noći Pesaha]. Nad *marorom* je potrebno izreći blagoslov, „Blagosloven Si Ti, Vječni, B-že naš, kralju svijeta, koji Si nas posvetio svojim *micvot* i zapovijedio nam da jedemo *maror*.“ Nad *harosetom* nije potrebno izreći nikakav blagoslov.

Na snazi je na svakom mjestu, kako za muškarce tako i za žene.

Negativne zapovijedi

35. Negativna je zapovijed ne uzeti bilo što na silu pljačkom od svoga bližnjega

kao što kaže Pismo, *niti ćeš ga opljačkati* (Va-jikra 19,11). Zabrana ovog izričitog naloga odnosi se na sve što vrijedi od *p'ruta* [najmanjeg novčića] naviše; pa čak i manje od toga je zabranjeno [mada nije kažnjivo], kao i svaka polovica [manja] od minimalne vrijednosti. Ako netko od svog bližnjeg pljačkom otme [čak] nešto vrijedno *p'ruta*, to je kao da mu je oduzeo život.

Ovo je na snazi na svakom mjestu i u svakom trenutku, kako za muškarce tako i za žene.

U najkraćim crtama: Parša

1. & 2. alijot: *Parša* započinje na 1. nisanu 2449. godine. Sedmodnevna svečanost uvođenja u službu Aharona i njegovih sinova bila je završena, te su započele svečanosti za posvećenje *Mizbeaha*. Više od 40 žrtava bit će prineseno na taj prvi dan, i svaka će od njih zahtijevati neposrednu Aharonovu službu. Aharon je blagoslovio narod standardnim svećeničkim blagoslovom nakon čega su Moše i Aharon blagoslovili narod posebnom *braha* iz Psalma 90.

3. alija: Smrt Nadava i Avihua zabilježene su u isto vrijeme kada se spustila vatra s Nebesa da zapali *Mizbeah*. Njihovi rođaci uklonili su tijela Nadava i Avihua iz predvorja Miškana. Moše daje uputu Aharona i njegova dva preostala sina, Elazara i Isamara,

da um je zabranjeno otvoreno oplakivati smrt Nadava i Avihua na uobičajeni način. Iz ovoga smo naučili standardnu praksu deranja *krija* i da oni koji žaluju ne podrezuju svoju kosu.

4. & 5. alijot: Moše daje uputu Aharonu i njegovim sinovima da nastave službu posvećenja *Mizbeaha*. Prva zabilježena razlika u halahičkim odlukama zabilježena je između Mošea i Aharona, a ticala se jedenja žrtava na Roš hodeš.

6. alija: Zabilježeni su osnovni zakoni o košer i nekošer životinjama, ribama i pticama. Zapazite da su retci 11,4-7 jedan od nepobitnih dokaza božanskog autorstva Tore.

7. alija: Zabilježeni su osnovni zakoni o čistoći i nečistoći. Važno je razjasniti

da Tora ne povezuje nečistoću "*tu-ma*" i čistoću "*tahara*" s dobrom i zlom. Čitav proces uključuje koncept života i smrti, te simbolički naglašava da Tora opisuje služenje B-gu uz optimizam i energičnost. Dok god je života, postoji mogućnost za rast, napredovanje u našem odnosu s B-gom.

Pitanje "Zašto nam je zapovijeđeno da držimo košer?" je odgovoreno u 11,44-47. Tora jasno tvrdi da je razlog za držanje košera imitiranje B-žje svetosti. Svetost "*kedušeh*" znači biti odvojen i drugačiji. Kao što je B-g odvojen od svih stvari i božanstven na svaki način, tako i mi trebamo biti odvojeni od svih drugih naroda i biti drugačiji po načinu na koji jedemo. ■

U najkraćim crtama: Haftara

Ovojtjedna haftara odvija se 2892 . g.-869 pr.ne.e. Dovid je osvojio Davidov grad od Jebuseja i poželio dovesti *aron hakodeš* (sveti kovčeg) na mjesto koje će postati Jerušalajim. Uz veliku pompu i slavlje David je dovodio *Aron* kada je Uza ben Avinadav obeščastio *Aron* i umro.

Kao prisjećanje se na smrt Nadava i Avihua kod posvećenja *Mizbeaha*, smrt Uze umanjuje slavlje, te je *aron* ostao u Ovedovoj kući tri mjeseca. Kad je Dovid bio obaviješten o ogromnim blagoslovima koji su obasuli Ovedovom dom tijekom ta tri mjeseca, zaključio

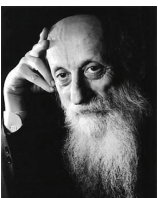
je da je pogodno dovesti *aron* u Jeruzalem.

Dovid je zatražio dopuštenje od proroka Nasana da načini *Bejs Hamikdaš*. Nasan mu je rekao kako je B-žja volja da njegov sin Šlomo (Solomon), a ne Dovid, sagradi *Bejs Hamikdaš*. ■

Rabbi dr. Abraham J. Twerski:

Rastimo svakoga dana

Šemini

Ne sudi bližnjega svoga dok se ne nađeš na njegovom mjestu. (*Pirke Avot* 2,5).

Iako se ova uglavnom shvaća da talmudska izreka znači da se ne smijemo kritički odnositi prema postupcima drugih jer je moguće da nismo svjesni svih okolnosti koje su dovele do takvog ponašanje, postoji još jedno moguće tumačenje.

Jednom sam čuo čovjeka koji se liječio od alkoholizma kako kaže: „Ja sam sudio svoju *nutrinu* prema svačijoj *vanjštini*. Osjećao sam se uskraćenim jer sam vidio kako drugi imaju osmeh na licu, ali meni nije bilo do smješka. Vidio sam druge parove kako razgovaraju, dok moja žena i ja nismo komunicirali. Tek sam kasnije shvatio da dok su se drugi ljudi smijeli, ja nisam znao da li im *jest* do smješka, i dok sam promatrao druge parove kako razgovaraju, to je bilo dok su se nalazili u društvu, ali je svakako bilo moguće da uopće nisu razgovarali kada su bili nasamo.“

Vanjština je sve što mi možemo vidjeti. Kako često se nasmiješimo ili na neki drugi način postupimo kao da nam je drago, dok u sebi kipimo od nezadovoljstva? Jednako kao što drugi pogrešno mogu smatrati da smo mi sretni, tako i mi možemo pogrešno misliti kako su oni sretni, a da nama nešto nedostaje. Posve je moguće da nismo ništa više niti manje zadovoljni ili nezadovoljni od bilo koga drugoga. Ne bismo trebali ocjenjivati svoju *nutrinu* prema *vanjštini* drugih, nego postaviti svoje vlastite ciljeve i učiniti sve što možemo da ih ostvarimo. ■

Iz domaćeg tiska

POLITIKA & KRIMINAL Izlaze UN-ovi dosjei o holokaustu; navodno su saveznici znali za logore puno prije nego što su otkriveni

Telegram, 18.4.2017.

Javnosti će ovaj tjedan biti predstavljeni dosad neobjavljeni dokumenti UN-a o ranim danima holokausta, a riječ je o desetak tisuća dosjea koji su nakon Drugog svjetskog rata bili prošvercani iz država istočne Europe. To su zapisi koji datiraju nazad do 1943. godine, a otvara ih Knjižnica Wiener, organizacija čiji je glavni cilj nadziranje nacista i antisemitskog djelovanja već preko osamdeset godina.

Osim što sadrže detaljne informacije o počecima holokausta, dokumenti ukazuju na neke veoma bitne, uglavnom zanemarene činjenice. Primjerice, iako je općeprihvaćeno kao povijesna činjenica da su savezničke države poput Velike Britanije i Sjedinjenih američkih država bile prve koje su tražile suđenja za ratne zločine, ovi dokumenti dokazuju da su takvi zahtjevi zapravo inicijalno došli iz Poljske i Kine.

SAD je željela smanjiti doprinos drugih zemalja

U vrijeme djelovanja američkog senatora Josepha McCarthyja, koji je u pedesetim godinama prošlog stoljeća u SAD-u hvatao navodne komuniste i sudio im za veleizdaju, demokratske države trudile su se podcijeniti doprinos komunističkih nacija u Drugom svjetskom ratu. Cilj je bio prikazati vodeće zapadne demokracije kao najveće pobjednike rata, ali i dobročinitelje koji imaju jedini valjani politički sustav. Javnost je morala biti protiv zemalja Istočnog bloka.

Iznošenje ovih dokumenata u javnost poklapa se s

objavlivanjem nove knjige Dana Plescha – Ljudska prava nakon Hitlera: Izgubljena povijest suđenja Osovini zla, koja je objavljena prošli utorak, i uvelike se bazira na informacijama navedenih dokumenata. Plesch desetljećima radi na istraživanju holokausta, a zadnjih deset godina intenzivno je radio na prikupljanju i obradi ovih rijetkih zapisa, koji se nalaze u vlasništvu UN-ove Komisije za ratne zločine.

Jedno od najinteresantnijih saznanja baziranih na dokazima iz dosad neobjavljenih zapisa koji su u vlasništvu UN-a, koje Plesch iznosi u svojoj novoj knjizi, dokazi su koji potvrđuju da su države saveznice znale za holokaust dvije i pol godine prije nego je otkriven prvi koncentracijski logor u Europi. Amerikanci i Sovjeti znali su da je ubijeno barem dva milijuna Židova, te da su ugroženi životi njih još pet milijuna. Adolf Hitler je bio optužen za ratne zločine prije kraja Drugog svjetskog rata, 1944. godine.

Dokazi o masovnim silovanjima i prostituciji

Još jedna manje poznata činjenica, koja je jasno zabilježena u dokumentima, suđenja su za seksualne zločine i nasilje u ratu. Iako se danas smatra kako su suđenja ratnim zločincima zbog silovanja i prisile na prostituciju uvedena tek kasnije na Haaškom tribunalu, sporni dokumenti jasno navode kako su se takvi zločini kažnjavali u mnogim državama, od Poljske preko Grčke do Filipina, još za vrijeme Drugog svjetskog rata. Zapisi govore o masovnim silovanjima u koncentracijskim

logorima Treblinka i Auschwitz. Te informacije prikupila je poljska vlada u egzilu za vrijeme rata.

Dokumenti su sada dio kataloga UN-ove Komisije za ratne zločine, a čitava ogromna zbirka, koja broji preko 900 gigabajta arhiva i 2000 stranica u PDF formatu dostupna je online na službenom sajtu te organizacije. "Očekujemo jak interes za ove dokumente", rekao je Plesch u izjavi za medije, objašnjavajući kako će javnost sada imati dostupne nove dokaze koje mogu istraživati i prikupljati, i tako doći do novih, važnih zaključaka u vezi događaja od presudne važnosti za modernu povijest.

Dan Plesch je ravnatelj Centra za međunarodne studije i diplomaciju SOAS pri Londonskom sveučilištu, a za istraživanje do sad skrivenih dokumenata morao je od UN-ove komisije tražiti posebnu dozvolu. Uvid u ove dokumente o holokaustu daje se samo onim istražiteljima koji dobiju dozvolu vlade svoje matične države, također moraju dobiti i odobrenje glavnog tajnika UN-a. Plesch je godinama uvjeravao visoke

dužnosnike UN-a da moraju objaviti sporne dokumente.

Najdetalnija zbirka zapisa o holokaustu

"Ovo što sada imamo jest odličan alat za borbu protiv onih koji poriču postojanje holokausta", ispričao je Plesch, te pojasnio kako do sada čak ni njemačke vlasti nisu imale uvid u ove dokumente, jer su bili dostupni isključivo savezničkim državama. Sada će Njemačka lakše moći dokumentirati i osuditi svoje zločine iz Drugog svjetskog rata. Inače, Knjižnica Wiener još od 1934. prati nacističke aktivnosti, a trenutno je smještena u Londonu.

Krajem četrdesetih, SAD i Velika Britanija smanjile su intenzitet proganjanja i osuđivanja nacista, i preusmjerili su svoj fokus na novog neprijatelja: "Trumanov prioritet bio je anti-komunizam, a ne suđenja nacistima", rekao je Plesch. Upravo zbog toga, smatra Plesch, mnogi ratni zločini vezani uz holokaust su ostali nezabilježeni, i sada će po prvi put biti dostupni svima. Dugoročno, ovo otkriće će pomoći detaljnijem i točnijem bilježenju povijesti Drugog svjetskog rata. ■